

Sveriges Kärntekniska Sällskap
Box 6242
102 34 Stockholm

REMISSYTTRANDE
2017-04-19

Till
Regeringskansliet
Miljö- och energidepartementet,
Diarienummer: M2017/00026/Ee

Yttrande över Energikommisionens betänkande ”Kraftsamling för framtidens energi” (SOU 2017:02)

Energikommisionen har överlämnat sitt betänkande ”Kraftsamling för framtidens energi” till regeringen. Kommissionens uppdrag har enligt direktivet varit att lämna underlag till en bred politisk överenskommelse om den långsiktiga energipolitiken med särskilt fokus på förhållandena för elförsörjningen efter år 2025-2030.

Sveriges Kärntekniska Sällskap (SKS) har granskat delar av SOU 2017:2. I detta yttrande lämnar SKS sina synpunkter på underlaget.

Avsaknad av konsekvensutredning

Betänkandet saknar någon egentlig konsekvensanalys. Utredningen lämnar många centrala frågeställningar obesvarade beträffande nyttan och kostnaderna av de mål som föreslås. Vad är miljönyttan och eventuellt andra nyttor med förslagen? Vad är kostnaden för förslagen och på vilka faller kostnaden? Inte heller kostnadseffektiviteten i de åtgärder som föreslås för att uppnå målen presenteras. Är en förlängning och utvidgning av elcertifikatsystemet kostnadseffektivt för att nå förnybarhetsmålet? Är stöd till energieffektivisering kostnadseffektivt? Det kan vara så att det är klokt att öka elanvändningen om det medför positiva miljöeffekter, tex ökad elektrifiering av transporter eller industriprocesser som innebär minskade utsläpp.

Beträffande konsekvensanalys går att läsa (s 18) ”Mot kostnaderna för att åstadkomma ett mer flexibelt elsystem och integrera en ökad andel förnybar elproduktion ska ställas fördelar i form av ökad leveranssäkerhet och ett effektivare utnyttjande av de samlade produktionsresurserna. Sammantaget bedöms de föreslagna åtgärderna leda till lägre totala systemkostnader och en ökad samhällsekonomisk effektivitet.” Detta är mycket märkliga påståenden som görs utan någon som helst motivering eller kvantifiering av de

påstådda nyttofördelarna. Hur leder en ökad andel intermittent, icke planerbar, elproduktion till ökad leveranssäkerhet? Hur medför nedläggning av kärnreaktorer till effektivare utnyttjande av produktionsresurser? Nuvarande kärnkraftsreaktorer producerar el till en kostnad runt 22-23 öre/kWh (kärnkraftsskatt borträknat). Samtidigt pågår ett effektiviserings- och besparingsprogram inom kärnkraftsföretagen som kommer att sänka produktionskostnaderna till 19 öre/kWh år 2021. Detta är mycket konkurrenskraftiga produktionspriser vilket ska jämföras med de mest effektiva och moderna vindkraftverken med byggkostnader motsvarande ca 50-60 öre/kWh. Med detta i minne är det svårt att förstå påståendet att en ökad utbyggnad av vindenergi leder till lägre systemkostnader och ökad samhällsekonomisk effektivitet.

Avsaknaden av en vederhäftig konsekvensutredning innebär i praktiken att överväganden görs och beslut kan komma att fattas utan vetskap om de verkliga konsekvenserna. Det går tvärs emot hur beslutsfattande normalt går till och om vilka avvägningar som fordras för att fatta välgrundade beslut. Risken finns att beslut fattas på andra grunder än vad som är bäst för Sverige ur miljöhänseende och samhällsekonomiskt.

SKS anser att det är samhällsekonomiskt ineffektivt att subventionera in mer el på marknaden genom förlängning och utökning av elcertifikatsystemet. Att subventionera in förnybar el innebär att Sverige i praktiken subventionerar andra länders elkonsumtion genom att det leder till ett överskott på el som vi tvingas exportera billigt till länder som är en del av vår elmarknad. Vi kommer i praktiken att "ge bort" el som är bekostat av svenska elkunder och skattebetalare. SKS anser att Sverige bör styra mot minskad klimatpåverkan genom effektiva klimatpolitiska styrmedel som skatt på icke förnybara bränslen utifrån deras utsläpp av växthusgaser, t.ex koldioxidskatt.

Fokus på netto nollutsläpp av växthusgaser

SKS ställer sig frågande till klimatnyttan med Energikommissionens förslag om att ha 100 % förnybar elproduktion till år 2040. Förslaget går ej i takt med Miljömålsberedningens förslag om netto nollutsläpp av växthusgaser till atmosfären år 2045 (SOU 2016:21). Det svenska elsystemet har redan i dag en mycket liten klimatpåverkan. Enligt diagrammet på s 93 så är det inte mer än 2 % av elproduktionen (fossilkraft) som bidrar till några netto utsläpp av växthusgaser. Att reducera koldioxidutsläppen genom att tränga undan 2 % fossilkraft från elproduktion till 2040 är inte särskilt ambitiöst ur klimatsynpunkt. SKS menar att det finns betydligt större klimatvinster att hämta hem genom att vidta åtgärder inom de sektorer som har höga klimatutsläpp, som transportsektorn, processindustrin och jordbruket. Mer effektivt vore att nå 100% förnybar elproduktion plus kärnkraft, och samtidigt reducera användningen av fossilbaserad energi, dvs sikta mot att reducera användningen av fossila bränslen som, enligt diagrammet på s 90, utgör 30 % av den totala energitillförseln och ersätta detta med ökad elektrifiering. Risken är att om bara målet om 100 % förnybar el till år 2040 införs kommer det att bli svårt att nå målet om netto nollutsläpp av växthusgaser till år 2045 då vi kommer att behöva fossil reglerkraft, eller import av fossilbaserad el vid hög belastning.

Varför ha två olika mål - SOU 2017:2 och SOU 2016:21? SKS förespråkar att koldioxidneutralitet till år 2045 bör utgöra det huvudsakliga målet då detta har störst klimatnytta. Detta ligger i linje med regeringens vision (s 148) om att Sverige till år 2050 ska ha en hållbar och resurseffektiv energiförsörjning utan några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären. Denna vision uppfyller även klimatavtalet som uppnåddes i Paris 2015 om nettonollutsläpp efter 2050.

Försörjningstrygghet

Det framgår att betänkandet (s 149) inte behandlar frågan om försörjningstrygghet. En ökad andel förnybar och variabel elproduktion och minskad andel kärnkraftsel påverkar elproduktionens sammansättning och elsystemets robusthet vilket kan få negativa följder för försörjningstryggheten. Ökad variabilitet i produktionen av el över dygnet och året leder till ökad risk för att effektbrist uppstår. Dessutom medför en ökande andel väderberoende produktion att elkvaliteten minskar (dvs frekvensavvikelsen ökar) vilket gör att elsystemet blir mer instabilit. Detta är väsentliga effekter som utredningen väljer att inte belysa närmare eller förklara konsekvenserna av.

Kärnkraftens livslängd

Det anges i Energikommisionens underlag att förutsättningarna för planering av nya kärnkraftsreaktorer kvarstår. Med detta som ett alternativ för framtidens energisystem och i kombination med frånvaron av ett stoppdatum för kärnkraft är det även möjligt att satsa på att förlänga drifttiden för befintliga reaktorer bortom år 2040. Med tanke på den stora energipotential som ligger i livslängdsförlängningar borde detta uttryckligen lyftas fram som en tillåten och möjlig utveckling för kärnkraften. SKS anser att det borde framgå i punktsatserna på s. 286 att möjligheten finns att förlänga drifttiden på nuvarande reaktorer bortom år 2040. Bedömning av reaktorernas förmåga att drivas längre än den tid som man ursprungligen satt för anläggningarna görs på tekniska grunder och i samband med anläggningarnas återkommande helhetsbedömningarna.

Beslut om detta yttrande har fattats av ordförande i Sveriges Kärntekniska Sällskap, Cheuk Lau, efter föredragning av medlemmarna Marcus Eriksson och Carl Lowisin från föreningens remissutskott.

Sveriges Kärntekniska Sällskap

Stockholm 2017-04-19